

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp van decreet betreffende de continuïteit van de dienstverlening van de Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn in geval van staking

Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Het ontwerp van decreet beoogt om in een aangepast vervoersaanbod inzake het gemeenschappelijk stads- en streekvervoer te voorzien dat aangeboden wordt door de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn in geval van staking en dit op basis van de beschikbare personeelsleden.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD

Dit ontwerp van decreet heeft betrekking op het beleidsveld gemeenschappelijk vervoer, namelijk het gemeenschappelijk stads- en streekvervoer vermeld in artikel 6, §1, X, 8° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Inspectie van Financiën verleende een gunstig advies op 23/11/2020. Er is geen Begrotingsakkoord vereist.

Het wetgevingstechnisch en taaladvies 2020/390 werd verwerkt in het ontwerpbesluit.

Het voorontwerp van decreet werd principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 11 december 2020 (VR 2020 1112 doc. 1444-1 tot en met 1444-3) en voor advies voorgelegd aan de MORA. Aangezien de opmerkingen van de MORA geen aanleiding gaven tot tekstaanpassingen werd het voorontwerp vervolgens voorgelegd aan de Raad van State.

1. Advies van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA)

De MORA verstreekte haar advies over het voorontwerp van decreet op 29 januari 2021.

De MORA vraagt vooreerst om in het ontwerpdecreet een bepaling op te nemen die de onderhandelende partijen aanzet om het sociaal overleg te blijven voeren tussen het moment van stakingsaanzegging en de effectieve aanvang van de werkonderbreking. De MORA stelt dat dit ook het geval is voor het personenvervoer per spoor.

Er moet echter worden vastgesteld dat een dergelijke regeling vooreerst niet voorkomt in de wet van 29 november 2017. Het verder voeren van sociaal overleg in de betrokken periode is uiteraard aangewezen, maar het heeft geen zin om een dergelijke bepaling op te nemen in een regelgevende tekst. De Memorie van toelichting bij artikel 3 gaf al aan dat het gepast is om het sociaal overleg de nodige tijd te geven om tot een akkoord te komen

De MORA stelt voor om bepalingen rond een vlotte informatiedoorstroming, de opmaak van een draaiboek en een brede evaluatie op te nemen in het ontwerpdecreet:

‘Een verplichte, snelle, publieke bekendmaking van de stakingsaanzegging zorgt ervoor dat ook de reizigers zich tijdig kan voorbereiden op een eventuele staking.

De Lijn moet zich optimaal voorbereiden door een draaiboek op te maken. Dit maakt een vlotte schakeling mogelijk bij stakingen en andere crisissituaties.’

Tenslotte adviseert de Raad om de voorziene evaluatie uit het ontwerpdecreet zowel inhoudelijk als op het vlak van betrokkenheid te verbreden. ‘Naast het uitbreiden van de evaluatie naar alle maatregelen, suggereren we ook om externe actoren te betrekken bij de evaluatie van maatregelen die externe effecten hebben.’

Er moet echter worden vastgesteld dat de opmerkingen ruimer gaan dan de scope van het decreet.

Het openbaredienstencontract (dat in opmaak is) is een meer aangewezen plaats om De Lijn op te leggen om in alle omstandigheden, zo ook bij staking, de best mogelijke uitvoering te geven aan haar openbaredienststopdracht. De MORA geeft zelf ook aan dat de voorstellen uit het advies kunnen worden verankerd in de ‘beheersovereenkomst’. Wanneer het openbaredienstcontract wordt opgemaakt, wordt het door de MORA geformuleerde advies meegenomen in de onderhandelingen hierover.

2. Advies van de Raad van State 68.800/3 van 10 maart 2021

De Raad gaat vooreerst grondig in op de bevoegdheid van de decreetgever om de voorliggende regelgeving uit te vaardigen en komt in randnummers 3.1 tot en met 3.4.5 dat de betrokken regeling tot de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest behoort, dan wel dat er voldaan is aan de voorwaarden om beroep te kunnen doen op impliciete bevoegdheden.

In randnummer 3.5 adviseert de Raad om het lid waarin gesteld wordt dat de personeelsleden die aan de stakingsdag deelnemen geen loon ontvangen, te schrappen omdat dit principe al voortvloeit uit de wet van 3 juli 1978 en deze precisering niet als noodzakelijk kan worden beschouwd voor de uitoefening van de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest. Het volstaat volgens de Raad om deze precisering op te nemen in de Memorie van toelichting. Het ontwerp van decreet en de toelichting erbij werden bijgevolg op deze wijze aangepast.

In randnummer 4.4. merkt de Raad op dat het voorontwerp ervan uitgaat dat een personeelslid dat niet tijdig meldt dat het deelneemt aan de stakingsdag, vermoedt wordt te zullen werken. De Raad stelt bijgevolg de vraag of het dan niet kan volstaan om personeelsleden te verplichten tijdig te melden dat ze zullen deelnemen aan de stakingsdag en dus geen verklaring te eisen van diegene die niet zullen deelnemen aan de staking. Het ontwerp werd in die zin herwerkt: dit vergde een aanpassing aan meerdere bepalingen, namelijk deze in verband met de meerdaagse staking (artikel 32ter, §3, derde lid) en deze in verband met de sancties (artikel 32ter, §3, zesde tot en met achtste lid)

Overeenkomstig de opmerking in randnummer 4.5 wordt er vervolgens gepreciseerd op grond waarvan de toestemming om hun dienst uit te voeren al dan niet zal worden verleend, namelijk als dat alsnog nodig zou blijken om het aangepaste vervoersaanbod te kunnen realiseren.

De wetgevingstechnische opmerkingen die de Raad formuleert in randnummer 6. en 7. werden doorgevoerd.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het ontwerp van decreet beoogt om in een aangepast vervoersaanbod inzake het gemeenschappelijk stads- en streekvervoer te voorzien dat aangeboden wordt door de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn in geval van staking en dit op basis van de beschikbare personeelsleden. De wet van 29 november 2017 betreffende de continuïteit van de dienstverlening inzake het personenvervoer per spoor in geval van staking (hierna: wet van 29 november 2017), diende hiervoor als voorbeeld. Het ontwerp beoogt de continuïteit van de dienstverlening te verbeteren in geval van staking. Het ligt in het verlengde van de onderhandelingen die daarover hebben plaatsgevonden tussen De Lijn en de representatieve vakorganisaties, zonder dat die evenwel tot een resultaat hebben geleid.

Het ontwerp geeft uitvoering aan resolutie nr. 894 van het Vlaams Parlement van 16 november 2016. Daarin vroegen de Parlementsleden onder punt 10° de Vlaamse Regering om bij het opstellen van de beheersovereenkomst 2017-2020 met de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn een gegarandeerde dienstverlening uit te werken.¹

In die beheersovereenkomst 2017-2020 werd in dit verband de volgende afspraak gemaakt:

"Van de interne operator voor het kern- en aanvullende net wordt, naast de stiptheid, uiteraard een zo groot mogelijke betrouwbaarheid van de dienstverlening verwacht en dit 365 dagen per jaar. Niet-gereden ritten worden dan ook ten allen tijde tot een minimum beperkt.

De Lijn werkt daarom elke dag aan een betrouwbare dienstverlening. Dit houdt in dat de vervoermaatschappij de ondersteunende processen die leiden tot beschikbaarheid van personeel en van voertuigen, optimaal uitvoert. In geval van overmacht, door staking of andere oorzaken, organiseert De Lijn zich zo dat, via de gerichte inzet van beschikbaar personeel, prioritaire lijnen maximaal kunnen bediend blijven."

Het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024 voorziet in dat verband verder:

"Een betere dienstverlening betekent ook een zekere dienstverlening. Daarom zetten we een stap verder op het vlak van een gegarandeerde dienstverlening. De regering zal De Lijn opdragen om - na overleg met sociale partners - verdere stappen te zetten m.b.t. het aanbieden van gegarandeerde dienstverlening. Bij gebreke aan resultaten binnen de termijn van zes maanden, zal de regering het initiatief nemen om voormelde doelstelling alsnog te realiseren."

Minister van Mobiliteit Lydia Peeters heeft op 8 januari 2020 de officiële brief gestuurd om de in het regeerakkoord vermelde periode van 6 maanden te laten starten. In die planning werd ook rekening gehouden met de sociale verkiezingen bij De Lijn die aanvankelijk in mei van dit jaar voorzien waren.

---

¹ Parl.St. VI. Parl. 2016-17, 894/4.

Omwillen van de coronamaatregelen werden de sociale verkiezingen uitgesteld naar het najaar. Op 8 juli 2020 verklaarde de minister in het Vlaams Parlement dat het niet zeer gepast is om juist nu onmiddellijk werk te maken van die gegarandeerde dienstverlening. Ze waardeerde de inzet van het personeel van De Lijn om tijdens de coronaperiode paraat te staan om de essentiële verplaatsingen te blijven mogelijk maken. Ze wou dat het sociaal overleg alle kansen kon benutten en dat De Lijn zelf met een voorstel inzake gegarandeerde dienstverlening kwam. Op het ogenblik van het indienen van dit decreet was dit echter nog niet gebeurd.

Via bijgaand ontwerp van decreet wil de Vlaamse Regering haar engagement nakomen om na afloop van die (uitgestelde) 6 maanden zelf invulling te geven aan het concept continue dienstverlening. Hiervoor ging ze te rade bij wat er op dat vlak in 2017 bij de NMBS werd geregeld en sinds 2018 al enkele keren succesvol werd toegepast. Die regeling slaagt erin om de rechten van de reiziger op mobiliteit en een menswaardig leven te verzoenen met het stakingsrecht en het recht op werk, op een manier die de toets door het Grondwettelijk Hof heeft doorstaan.

De regeling die daarvoor is uitgewerkt gaat minder ver dan het opleggen van een minimumdienstverlening en de mogelijkheid om daarvoor personeel op te vorderen. Ze hanteert het principe van de continuïteit van de dienstverlening. Die wordt gerealiseerd door de diensten van de werkwilligen zo te organiseren dat er voor zoveel mogelijk reizigers nog een bruikbaar aanbod kan uitgewerkt worden.

Bij recente stakingen werd trouwens al een voorzichtige poging gedaan om op die manier te werken, met dien verstande dat de nooddienstregeling maar de dag zelf werd opgemaakt op basis van de mensen die zich als werkwillig aanmeldden. Er werd dus nog niet gewerkt met een vooraanmelding of -afmelding, waardoor de diensten ook niet vooraf aan de reizigers konden meegedeeld worden.

Het huidige ontwerp van decreet faciliteert de Vlaamse Vervoermaatschappij om deze doelstellingen wel te bereiken.

2. Krachtlijnen van het decreet

Het ontwerp van decreet heeft tot doel om het verstrekken van een aangepast vervoersaanbod mogelijk te maken, rekening houdend met de beschikbare personeelsleden die op vrijwillige basis ervoor hebben gekozen om niet deel te nemen aan de staking, binnen een openbare dienst die van primordiaal belang is, zoals het personenvervoer dat aangeboden wordt door De Lijn.

Het ontwerp legt daartoe een minimale stakingsaanzeggingstermijn van acht werkdagen vast voor alle syndicale organisaties die deelnemen aan de procedure van aanzegging en overleg naar aanleiding van conflicten overeenkomstig de collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten binnen het bevoegde paritair comité waartoe de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn behoort.

Door te vereisen dat de essentiële beroepscategorieën hun intentie om te staken 72 uur voor het begin van de staking moeten meedelen, wordt gegarandeerd dat de Vlaamse Vervoermaatschappij tijdig kan kennis nemen van het aantal en de hoedanigheid van de personen die a contrario niet aan de staking zullen deelnemen en kan op basis van één van de voorafgaandelijk vastgelegde vervoersplannen een aangepast vervoersaanbod aan de gebruikers worden aangeboden.

Vrijwilligers of m.a.w. personen die vrijwillig niet deelnemen aan de aangekondigde staking zullen voor de dienstverlening instaan.

Elk personeelslid dat deel uitmaakt van een operationele beroepscategorie die als essentieel voor de dienstverlening wordt beschouwd, zal voorafgaand aan de staking een intentieverklaring moeten afleggen als men aan de staking plant deel te nemen.

Rekening houdend met de beschikbare personeelsleden zal op die manier door de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn worden voorzien in het best mogelijke vervoersaanbod dat ten laatste 24u voor de staking wordt medegedeeld aan het publiek.

Op die manier kan een dienstverlening, rekening houdende met de beschikbare effectieven (d.i. de niet-stakende personeelsleden) worden georganiseerd, waarbij een aangepast vervoersaanbod op basis van één van de voorafgaandelijk vastgelegde vervoersplannen aan de gebruikers wordt aangeboden.

Het stakingsrecht wordt niet ter discussie gesteld. Dit recht belet ook niet dat er maatregelen worden genomen opdat elke gebruiker zich zo probleemloos mogelijk kan verplaatsen, onder andere naar het werk of school, wanneer stakingen de openbare dienstverlening van het openbaar stads- en streekvervoer in het gedrang brengen.

Dit ontwerp van decreet is bovendien gebaseerd op het algemeen rechtsbeginsel inzake de continuïteit van de openbare dienst. Dit houdt in dat een openbare dienst, zoals het openbaar stads- en streekvervoer, continu, regelmatig en zonder onderbreking, moet kunnen worden georganiseerd. Vanuit deze optiek van continuïteit, en zonder afbreuk te doen aan het stakingsrecht, beoogt dit ontwerp van decreet de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn de nodige middelen te geven om de gebruikers de best mogelijke dienstverlening aan te bieden bij stakingen. Rekening houdende met de beschikbare personeelsleden, kan deze dienstverlening dan zo adequaat mogelijk georganiseerd worden.

Aldus kan op grond van het ontwerp van decreet een dienstverlening, rekening houdende met de beschikbare effectieven (d.i. de niet-stakende personeelsleden) worden georganiseerd, waarbij een aangepast vervoersaanbod op basis van één van de voorafgaandelijk vastgelegde vervoersplannen aan de gebruikers wordt aangeboden.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Hiervoor kan worden verwezen naar de toelichting bij de artikelen in de Memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorliggende ontwerp van decreet heeft geen budgettaire impact. De compensatie inzake de openbare dienstverplichting toegekend aan De Lijn wordt immers niet gewijzigd door dit ontwerp.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er is geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- 1 personeel: het ontwerp van decreet heeft geen invloed op het personeel van de lokale besturen;
- 2 werkingsuitgaven: het ontwerp van decreet heeft geen weerslag op de lopende uitgaven van de lokale besturen;
- 3 investeringen en schulden: het ontwerp van decreet veroorzaakt geen bijkomende investeringen;
- 4 ontvangsten: het ontwerp van decreet brengt geen wijziging met zich mee in de ontvangsten van de lokale besturen;
- 5 conclusie: het ontwerp van decreet heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het ontwerp van decreet zal worden ingediend in het Vlaams Parlement.

Dit decreet vereist geen uitvoeringsbesluit, maar wel een beslissingen van de Raad van Bestuur van De Lijn.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet betreffende de continuïteit van de dienstverlening van de Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn in geval van staking en de bijhorende Memorie van toelichting

2° de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken te gelasten voornoemd ontwerp van decreet en de bijbehorende memorie van toelichting, in naam van de Vlaamse Regering, in te dienen bij het Vlaams Parlement..

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Lydia PEETERS

Bijlagen:

- het goed te keuren voorontwerp van decreet betreffende de continuïteit van de dienstverlening van de Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn in geval van staking;

- de bijhorende Memorie van toelichting;
- het advies van de MORA van 29 januari 2021;
- het advies van de Raad van State 68.800/3 van 10 maart 2021.